

Пайғамбарлық Рухы: Түн ортасындағы дауыстап шақыру

Һабакұқтың Екі Тақтасы

Jeff Pippenger

2012-10-13

Түсіндіру сөзі

Жуырда біз веб-сайтымызда көрсетілген түрлі тілдерге аударылуы үшін Һабаккуқтың Екі Кестесінің транскрипциясын әзірлеуге кірістік. Ауызша баяндауды жазбаша баяндауға айналдыру міндеті — айтылған материалды жазбаша түрге көшіру үшін өтуге тиіс барлық сатылармен таныс емес адамға көрінетінінен әлдеқайда күрделі міндет; бұған қоса, материалды ақырында веб-сайттағы түрлі тілдерге аударуға байланысты туындайтын қажетті қиындықтар да бар. Біз тоқсан бес баяндаманың алғашқысының көшірме-редакциялау жұмысын енді ғана бастаған едік, сонда мен тағы бір өтуге тиісті кезеңді аңғардым. Бұл осы хабардың 1989 жылдан бастап қазіргі тарихымызға дейін біртіндеп дамуына қатысты.

Шамамен он бес жыл бұрынғы таныстырылымдарда ақиқаттардың кейбірі оларды түсінудің нәрестелік күйінде еді. Сол ақиқаттардың ішіндегі мен нақтылап беруім керек алғашқысы — Миллерит тарихында екінші періштенің келуі. Сол кезде мен екінші періште протестанттық шіркеулер Миллердің бірінші періштенің хабары жөніндегі уағыздауына, 1843 жылдың аяқталуымен байланысты түрде, өз есіктерін жаба бастаған кезде келді деп түсіндім. Уильям Миллер уақыт есебіне сүйеніп еңбек етті; ол 1843 жыл 1843 жылғы 22 наурызда басталып, 1844 жылғы 22 наурызда аяқталады деп анықтайды деп сенді. Ол ақырында екі қасиетті кестеге орналастырылған үш пайғамбарлық 1843 жылы аяқталады деп ойлаған еді, әрі сол жыл 1844 жылғы 22 наурызда аяқталады деп сенді. Ол екі мәселеде қателесті.

Даниелдің он екінші тарауындағы 1335 күн туралы, Леуіліктердің жиырма алтыншы тарауындағы «жеті уақыттың» 2520 жылы туралы және Даниелдің сегізінші тарауындағы 2300 күн туралы үш пайғамбарлықты Миллер 1844 жылдың наурызында аяқталады деп түсінді. Одан кейін Жаратқан Ие Самуил Сноуды пайғамбарлықтардың 1843 жылы емес, 1844 жылы аяқталғанын түсінуге ғана емес, соны ұғынуға да жетеледі. Сноу уақытты есептеудің карайттік жүйесін қолданды; бұл Миллер қолданып жүрген уақытты қолдану тәсілі емес еді. Миллер жылды көктемнен көктемге дейінгі мерзімге негіздейтін, Раббиндік/көктемгі күн мен түн теңелуіне негізделген уақыт есебін қолданып келген еді.

Біз Һабакұқтың Екі Тақтасын ұсынып жүрген кезде, бұл тарихи шындықты әлі түсінбеген едік және Миллердің тәжірибесін екінші періштенің келуі мен кідіру уақытының басталуы ретінде 1844 жылғы 22 наурызды белгілеу үшін қолданып жүрдік. Мен екінші періштенің келуі протестанттар Миллердің бірінші періште туралы хабарын қабылдамай тастаған кезге

сәйкес келетінін түсіндім, әрі қазір де солай түсінемін, ал төмендегі үзінді менің тірек сілтемем болды.

«1842 жылдың маусым айында мырза Миллер Портлендтегі Каско-стрит шіркеуінде өзінің екінші дәрістер топтамасын өткізді. Мен үшін бұл дәрістерге қатысу зор артықшылық болды; өйткені мен жігерсіздікке түсіп, Құтқарушыммен кездесуге даяр емеспін деп сезіндім. Осы екінші топтама қалада біріншісіне қарағанда әлдеқайда күшті дүрлігу туғызды. Аз ғана ерекшеліктерді қоспағанда, әртүрлі конфессиялар өз шіркеулерінің есіктерін мырза Миллерге жапты. Әртүрлі мінберлерден айтылған көптеген уағыздар лектордың делінгендей фанаттық адасуларын әшкерелеуге тырысты; бірақ алаңдаулы тыңдаушылардың қалың тобы оның жиналыстарына қатысты, әрі көпшілігі ғимаратқа кіре алмады. Жиналған қауым әдеттен тыс тыныш әрі ықыласпен құлақ салды». Life Sketches, 27.

Мен есіктердің Миллердің хабарына жабылуы бірінші періштенің қабылданбай тасталуының басталуын белгілейтінін түсіндім, әрі уақытты раввиндік/көктемгі күн мен түн теңелуіне негізделген есептеу жөніндегі Миллердің түсінігіне сәйкес, 1844 жылғы 22 наурыз 1843 жылдың аяқталуын білдіреді деп пайымдадым. Миллердің 1842 жылғы маусымда Портлендте жасаған баяндамасы шын мәнінде ақыр соңында 1844 жылғы 18 сәуірде аяқталған біртіндеп үдей түскен қабылдамауды айқындайтын жолбелгі болып табылады, бірақ сол баяндамалар жасалған кезде біз Самуэль Сноудың уақытты караимдік есептеуді қолдануын әлі танымаған едік.

Біз көшірмелік редакциялауды бастаған алғашқы баяндамада мен сол кезде жазылып қалған нәрсенің қазір біз үйретіп жүрген ілімге қайшы келетіндей болып көрінетінін байқай бастадым. Солай да, олай да емес. Бұл жай ғана екінші періштенің кезең-кезеңімен келуіне берілген екпін, сондай-ақ бұл хабардың біртіндеп мөрден ашылуының көрінісі; дәл осындай жайт Миллериттер тарихында да болған. Бұл нақтылау ескертпесі біздің 1844 жылғы 19 сәуірді алғашқы Миллериттік түңілу деп айқындауымызға және бұрын не үйретілгеніне байланысты сүрінгендерге жауап беруі тиіс.

«Бірінші және екінші хабарлар 1843 және 1844 жылдары берілді, ал қазір біз үшінші хабардың жариялануы кезеңіндеміз; бірақ осы үш хабардың бәрі де әлі де жариялануға тиіс. Олардың ақиқатты іздеп жүргендерге қайтадан жеткізілуі қазір де бұрынғыдай аса қажет. Біз қаламмен де, дауыспен де бұл жариялауды жар салуға тиіспіз, олардың ретін және бізді үшінші періштенің хабарына алып келетін пайғамбарлықтардың қолданылуын көрсете отырып. Біріншісі мен екіншісінен үшіншісі болуы мүмкін емес. Біз бұл хабарларды дүниеге басылымдар арқылы да, уағыздар арқылы да жеткізуге тиіспіз, пайғамбарлық тарих желісі бойынша болған нәрселерді де, болатын нәрселерді де көрсете отырып». Selected Messages, book 2, 104.

Хабаккуктың Екі Тақтасы 1/95

Хабаккуктың екі тақтайына және түн ортасындағы айқайға кіріспе

Осы топтамада біз Хабақұқтың екі кестесін — 1843 және 1850 жылғы Кестелерді — ұзақ уақыт бойы қарастыратын боламыз. Біз әуелі Түн ортасындағы айқайды өз орнына қоя отырып бастаймыз. Айтылғандай, бастапқы таныстырылымдардың едәуір бөлігі осы хабармен таныс адамдар үшін қайталау болады, бірақ біз бұл хабарға жаңадан келген адамдар да зерттей алатын топтама дайындап жатқандықтан, олар үшін кейбір негізгі ұғымдарды баяндап шығуымыз қажет. Біз Түн ортасындағы айқайдан бастаймыз, назарымызды Эллен Уайттың алғашқы аянында кездесетін бір қырына аударамыз. Christian Experience and Teachings, 57-беттегі бірінші абзацты оқиық.

1844 жылы уақыт өткеннен көп ұзамай маған алғашқы ашық аяным берілді. Мен Мэн штатының Портленд қаласында Мәсіхтегі сүйікті қарындасымыз Хейнс ханымның үйінде қонақта едім; оның жүрегі менің жүрегіммен біте қайнасқан еді. Біз бесеу едік, бәріміз де әйелдер, үйдегі құрбандық үстелінің алдында тыныш тізерлеп тұрғанбыз. Біз дұға етіп жатқанда, Құдайдың құдіреті маған бұрын-соңды болмағандай түсті.

Жүректері Уайт қарындаспен тығыз байланысқан осы бес әйел Құдайдың құдіретінің қандай да бір көрінісіне қарсы тұрған жоқ. Ерекше атап өтерлігі, олардың бәрі әйелдер еді, бұл қауымды білдіреді, әрі олар бесеу болды, мұны бес дана қыз ретінде қарастыруға болады. Бұл — тек байқау ғана.

Мен өзімді нұрға оранғандай көрдім де, жерден жоғарылай, жоғарылай көтеріліп бара жатқандай болдым. Мен дүниедегі адвент халқына қарау үшін бұрылдым, бірақ оларды таба алмадым; сол кезде бір дауыс маған: «Қайта қара да, сәл жоғарырақ қара»,— деді. Сонда мен көзімді көтеріп, дүниенің үстінде биікке салынған түзу де тар жолды көрдім. Осы жолмен адвент халқы жолдың арғы шетінде тұрған қалаға қарай бара жатты. Жолдың басында олардың арт жағында жарқын нұр орнатылған еді; періште маған оның Түн ортасындағы айқай екенін айтты. Бұл нұр бүкіл жол бойына сәуле шашып, олардың сүрінбеуі үшін аяқтарына жарық беріп тұрды. Егер олар көздерін өздерінің дәл алдында болып, оларды қалаға бастап бара жатқан Исаға қадап ұстаса, аман болатын. Бірақ көп ұзамай кейбіреулер қалжырап: «Қала әлі тым алыс, біз оған осы уақытқа дейін кіріп қойған болармыз деп күттік»,— деді. Сонда Иса Өзінің даңқты оң қолын көтеріп, оларды жігерлендіретін; ал Оның қолынан адвент тобының үстінде тербеле таралған бір нұр шығып, олар: «Аллилуйя!»— деп айқайлайтын. Басқалары болса, ойланбастан өздерінің артындағы нұрды теріске шығарып, оларды сонша алысқа дейін бастап келген Құдай емес еді деді. Сонда олардың артындағы нұр өшіп қалып, аяқтарын қап-қара түнекке қалдырды; сөйтіп олар сүрініп, межеден де, Исадан да көз жазып қалып, жолдан төмендегі қараңғы да зұлым дүниеге құлап түсті.

Уильям Миллер және Түн ортасындағы айқай

Осы алғашқы баяндауда, бірнеше жайтты айқындап алғаннан кейін, біз 1844 жылғы желтоқсанда өткен Лоу-Хэмптондағы Адвентистер конференциясын қарастырамыз. Бұл конференцияға кейбір миллериттер жиналды, әрі Уильям Миллер Түн ортасындағы айқайдың түсінігін қабылдамады. Мұндағы қисын мынада: бұл аян барлығымыз үшін болғанымен, әсіресе Уильям Миллер үшін еді.

Сол айдың өзінде Уильям Миллер өздерінің артында болған нұрды — Түн ортасындағы айқайды — теріске шығарды; бұл оны төмендегі зұлым дүниеге қарай соқпақтан құлатар еді. Біз мұның салдарын қарастырамыз. Тарихи айғақтар Миллершілердің бәрі де өздерінің он қыз туралы астарлы әңгімені орындап жатқандарына сенгенін көрсетеді; бұл олардың арасында баршаға мәлім еді. Біз Уильям Миллердің Түн ортасындағы айқайдың не екені туралы түсінігі болғанын көрсетеміз. Миллер Түн ортасындағы айқай Даниял 8:14 пен Аян 14:6–9-дағы сот сағаты туралы хабар деп сенді. Ол 1830-жылдардың басында жариялай бастаған хабары «Міне, күйеу жігіт келеді» деген Түн ортасындағы айқай деп, ал Иса дүниеге күйеу жігіт ретінде келіп жатыр деп сенді.

Миллершілер тарихының басым бөлігінде олар өздерін он қыз туралы астарлы әңгімені орындап жатырмыз деп сенді, бірақ Түн ортасындағы айқай өздері жариялап келген хабарды сипаттайды деп ойлады. Алайда 1844 жылдың жазына қарай жаңа әрі дұрыс түсінік айқындалды: Түн ортасындағы айқай — Жетінші ай қозғалысы еді, әрі Исаның жетінші айдың оныншы күні келуі күтілді. Нағыз Түн ортасындағы айқай сол еді. Миллер 1844 жылдың желтоқсанында шынайы Түн ортасындағы айқайды қабылдамай қойған кезде, ол 1844 жылдың жазының тарихын теріске шығарып, бұл тек 1830-жылдардағы жалпы хабар ғана болды деген өзінің бұрынғы ұстанымына қайта оралды. Түн ортасындағы айқайдың ішкі серпінін түсіну шешуші маңызға ие. Егер сендер 2520-ны миллершілер түсінгендей түсінбесендер, Түн ортасындағы айқайды түсіне алмайсыңдар. Егер Түн ортасындағы айқайды миллершілер түсінгендей түсіне алмасаңдар, төмендегі зұлым дүниеге апаратын жолдан тайып құлайсыңдар.

Осы таныстырылымда біз бүгінгі күні Адвентизм ашық түрде теріске шығаратын кестедегі кейбір ақиқаттардан бастаймыз. Жетінші күн Адвентистері Шіркеуінің Киелі кітапты зерттеу институты және адвентистік теологтардың көпшілігі 2520-ны теріске шығарады. Біз ілгерілей келе мұны Киелі кітап негізінде қарастырамыз, алайда әуелі Эллен Уайттың 2520-ны толық қолдайтынын көрсетеміз. Институт пен теологтардың көпшілігі сондай-ақ «Күнделіктінің» пионерлік түсінігін де теріске шығарады. Біз «Күнделіктінің» пұтқа табынушылық екенін білдіретін пионерлік түсінікті теріске шығару — Пайғамбарлық Рухын теріске шығару екенін көрсетеміз. Институт сондай-ақ кернейлердің — Бесінші және Алтыншы Кернейдің — пионерлік түсінігін де көпшілік алдында теріске шығарады. Біз кернейлердің пионерлік түсінігін теріске шығару — Пайғамбарлық Рухын теріске шығару екенін көрсетуден бастаймыз.

Бүгінде адвентистердің көпшілігі 1290 бен 1335 туралы ең жақсы дегенде көмескі түсінікке ие. 1335-тің пионерлік түсінігінсіз 1844 жылғы 22 наурызда басталған кідіру уақытын айқындауға Киелі кітаптық негіз жоқ. Кідіру уақытын түсінбей, Түн ортасындағы айқайдың динамикасын ұғыну мүмкін емес. Түн ортасындағы айқайды түсінбей, адам төмендегі зұлым дүниеге апаратын жолдан тайып кетеді. Біз бұл шындықтарды пайғамбарлық рухының айқын мақұлдауы тұрғысынан кестеде көрсетеміз, содан кейін оларды Құдай Сөзінен талдап шығамыз. Бірақ әуелі Миллериттер тарихын қоршаған жағдайларды және Түн ортасындағы айқайды туғызған нәрсені көруіміз керек.

Миллериттер тарихы және Бірінші періштенің келуі

Біз Миллершілер тарихын көрсетіп, 1798 жылды қарастыру үшін Uriah Smith-тің *Thoughts on Daniel and Revelation* еңбегінің 521-бетінен бастаймыз. Uriah Smith былай деп жазады: «Аян 10-тараудағы оқиғалардың хронологиясы осы періштенің Аян 14-тараудағы бірінші періштемен бірдей екендігі арқылы одан әрі нақтыланады». Аян 10-тарауда қолында ашық кішкене кітап бар құдіретті бір періште көктен түседі. Ellen White бізге бұл құдіретті періштенің Иса Мәсіх екенін, ал кішкене кітаптың Даниял кітабы екенін хабарлайды. Оныншы тараудың соңына қарай Жоханға аузына тәтті, ал ішіне ащы болатын сол кішкене кітапты жеу бұйырылады. Жохан Миллершілер тарихын бейнелейді; онда Даниялдың хабары тәтті болғанымен, ащы күйінішке алып келеді. Пионерлердің түсінігі бойынша, Аян 10-тараудағы құдіретті періште — Аян 14-тараудағы бірінші періште; олар бір періште.

Біз Аяндағы осы періштелер жайында нақтылап айтуға көп уақыт бөле бермейміз, бірақ бөлуіміз керек. Аян 10-тағы құдіретті періште — Уильям Миллердің түсінігі бойынша, Аян 14-тағы бірінші періштенің: «Құдайдан қорқыңдар және Оған мадақ беріңдер, өйткені Оның сотының сағаты келді», — деген ісін жүзеге асыру арқылы Түн ортасындағы айқайды орындап жатқан сол періштенің өзі. Оның сотының сағаты Даниял 8:14-ке қатысты. Бұл періштелер атқарылған істің әртүрлі қырларын айқындайды.

Урия Смитке қайта оралсақ: «Аян 10-тағы оқиғалардың хронологиясы бұл періштенің Аян 14-тағы бірінші періштемен бірдей екендігі фактісінен әрі қарай нақтыланады». Ол оларды не байланыстыратынын түсіндіреді: екеуінің де жариялауға арналған ерекше хабары бар, екеуі де өз жариялауын қатты дауыспен айтады, екеуі де Жаратушыға қатысты ұқсас тіл қолданады, және екеуі де уақытты жариялайды: бірі енді уақыт болмайды деп ант етеді, ал екіншісі Құдайдың сотының сағаты келгенін жариялайды. Аян 14:6-ның хабары ақырзаман уақытының басталуынан бергі осы жақта орналасқан.

Уриа Смит ақырзаман уақыты 1798 жыл деп мәлімдейді, әрі Аян 14-тегі хабар содан кейін келеді. Ол былай деп жазады: «Бірақ Аян 14:6-дағы хабар ақырзаман уақытының басталуынан кейінгі кезеңге жатады. Ол Құдай сотының сағаты келгенін жариялау болып табылады, сондықтан оның қолданылуы соңғы ұрпаққа қатысты болуы тиіс. Пауыл сот сағаты келді деп уағыздаған жоқ. Лютер де, оның серіктестері де мұны уағыздаған жоқ. Пауыл болашақта болатын сот туралы, анықталмаған келешек туралы пайымдады, ал Лютер оны өз заманынан кемінде үш жүз жыл кейінге қойды. Оның үстіне, Пауыл белгілі бір уақытқа дейін Құдай сотының сағаты келді деген сияқты уағыздан шіркеуді сактандырады». 2 Салоникалықтарға 2:1-3-те Пауыл Мәсіх күні әуелі діннен безу келіп, заңсыздық адамы ашылмайынша, таяп қалған жоқ дейді. Пауыл күнә адамын, кішкене мүйізді, папалықты таныстырып, 1798 жылы аяқталған 1260 жылға созылған оның үстемдігі кезеңінің бәрін ескертумен қамтиды.

1798 жылы Мәсіх күнінің таяп қалғанын жариялауға қойылған шектеу тоқтады. Ақырзаман уақыты басталды, әрі кішкене кітаптан мөр алынды. Содан бері Аян 14-тараудағы періште алға шықты. Урия Смит былай дейді: «Егер мұны көргіңіз келсе, 1798 жылдан бері бірінші

періштенің хабары таралып келеді. 1798 жылы Аян 14-тараудағы бірінші періште тарих сахнасына шығады» — бұл пионерлік түсінік. «Содан бері Аян 14-тараудағы періште Құдай сотының сағаты келгенін жариялап келеді, ал оныншы тараудағы періште теңіз бен жер үстінде тұрып, уақыт енді болмайды деп ант етті. Олардың біртектілігі даусыз. Біреуін орнықтыратын барлық дәлелдер екіншісіне де жарамды. Қазіргі ұрпақ осы екі пайғамбарлықтың орындалып жатқанын көріп отыр. Адвент туралы уағыздауда, әсіресе 1840 жылдан 1844 жылға дейін, олардың толық әрі егжей-тегжейлі орындалуы басталды».

Смит Аян 14-тараудағы бірінші періштенің 1798 жылы келуіне байланысты 1840 пен 1844 жылдарды атап көрсетеді, бірақ сондай-ақ хабардың құдіреттендірілген кезі ретінде бірінші періштені 1840 жылмен де белгілейді. Адвент туралы уағыздауда, әсіресе 1840 жылдан 1844 жылға дейін, олардың толық орындалуы басталды. Періштенің бір аяғын теңізге, бір аяғын құрлыққа қоюы оның жариялауының кең ауқымын білдіреді. Бұл хабар мұхиттан асып, түрлі халықтарға таралуы тиіс еді, әрі адвент туралы жариялау шынында да дүниежүзіндегі әрбір миссионерлік стансаға жетті. 1840 жылдан бастап, Эллен Уайттың айтуынша, бірінші періштенің хабары дүниежүзіндегі әрбір миссия стансасына жеткізілді. Бұл Киелі кітап пайғамбарлығындағы жыл-күн қағидасы Осман империясының күйреуімен расталған кезде орындалды. Қазіргі сәтте біз егжей-тегжейлермен айналысып отырған жоқпыз, қайта Миллериттер тарихы мен Түн ортасындағы айқайдың серпінін қарастыруға негіз қалап отырмыз.

Негізгі тарихи оқиғалар: 1833 жыл және жұлдыздардың түсуі

1833 жылы жұлдыздардың құлауы болды. Эллен Уайт «Ұлы күрес» кітабының 333-бетінде былай деп жазады: «1833 жылы, Миллер Мәсіхтің жуық арада келетінінің дәлелдерін жұрт алдында ұсына бастағаннан екі жыл өткен соң, Құтқарушы Өзінің екінші рет келуінің нышандары ретінде уәде еткен белгілердің соңғысы көрінді. Иса былай деген еді: “Жұлдыздар көктен құлайды”. Матай 24:29. Ал Жохан Аянда, Құдай күнінің жаршысы болуға тиісті көріністерді аянда тамашалай отырып, былай деп мәлімдеді: “Аспан жұлдыздары, қатты жел шайқаған інжір ағашының мезгілінен бұрын піскен інжірлерін төккеніндей, жерге құлады”. Аян 6:13. Бұл пайғамбарлық 1833 жылғы 13 қарашадағы ұлы метеорлық нөсерде айқын да әсерлі түрде орындалды».

Уильям Миллердің куәлігі былай деп баяндайды:

«1833 жылдың жазында, сенбі күні таңғы астан кейін мен үстеліме отырып, бір мәселеге үңіліп отырған едім; ал жұмысқа шығу үшін орнымнан тұрғанымда, бұрынғыдан да зор күшпен: “Бар да, мұны дүниеге жарияла”, — деген үн жүрегіме жетті. Бұл әсер соншалықты кенеттен және соншалықты қуатты келді, мен: “Мен бара алмаймын, Ием”, — деп айтып, қайтадан орындығыма отыра кеттім. “Неліктен?” — деген жауап секілді болды, содан кейін барлық сылтауларым, қабілетімнің жоқтығы көз алдыма келді; бірақ жан қасіретім сондай күшейіп кетті, мен Құдаймен салтанатты түрде келісім жасап, егер Ол жол ашса, барып, дүниеге қатысты борышымды атқарамын деп уәде бердім. “Жол ашу дегенде нені меңзеп тұрсың?” — деген ой келгендей болды. Сонда мен: егер қай

жерде болсын жұрт алдында сөйлеуге шақыру алсам, барып, оларға Киелі кітаптан Иеміздің келуі туралы тапқанымды айтамын, — дедім. Сол сәтте-ақ бүкіл ауыртпалығым жоғалып кетті. Мен бұлайша шақырыларым, шамасы, екіталай деп қуандым, өйткені маған бұған дейін ешқашан мұндай шақыру болған емес, тартқан сынақтарым ешкімге мәлім емес еді, әрі қандай да бір еңбек алаңына шақырылармын деген үмітім де тым аз болатын. Осыдан шамамен жарты сағат өткенде, мен әлі бөлмеден шығып үлгермей жатып, менің тұратын жерімнен он алты мильдей қашықтағы Дрезденнен Гилфорд мырзаның бір ұлы кіріп келді де, әкесі мені шақырып жібергенін және онымен бірге үйіне баруымды қалайтынын айтты; мен оны, сірә, қандай да бір шаруамен көргісі келетін шығар деп ойлады. Мен одан: “Оған менен не керек?” — деп сұрадым. Ол ертең олардың шіркеуінде уағыз болмайтынын, сондықтан әкесі мені келіп, жұртқа Иеміздің келуі жөнінде сөйлеп беруімді қалайтынын айтты. Сол сәтте мен жасаған келісімім үшін өзіме бірден ашуландым. Мен дереу Иеге қарсыласып, бармауға бекіндім. Балаға ешқандай жауап берместен оны қалдырып, жаным қатты күйзеліп, жақын маңдағы тоғайға кеттім. Сонда шамамен бір сағат бойы Иемен алысып, Онымен жасаған келісімімнен босануға тырыстым, бірақ ешбір жеңілдік таба алмадым. Ар-ұжданыма: “Құдаймен келісім жасап, оны соншалықты тез бұзбақсың ба?” — деген сөз әсер етіп, мұндай істеудің шектен тыс күнәкарлығы мені басып қалды. Ақырында мен мойынсұнып, егер Ол мені қуаттандырса, Оның менен талап ететінінің бәрін орындау үшін рақым мен қабілет беруіне сенім артып, барамын деп Иеге уәде бердім. Мен үйге қайтып оралғанда, әлгі баланың әлі күтіп отырғанын көрдім. Ол түскі астан кейінге дейін болды, содан соң мен онымен бірге Дрезденге қайттым.»

Осылайша Миллер 1833 жылдың жазында осы хабарды жұрт алдында жария түрде ұсына бастады. 1833 жылдың желтоқсанында жұлдыздардың құлауы оның хабарына айрықша салтанаттылық қосты.

1840: Пайғамбарлықтың орындалуы және Осман империясы

1840 жылы Эллен Уайт пайғамбарлықтың бір айрықша орындалуы туралы пікір білдіреді. Бұл үзінді Пайғамбарлық Рухы жазбаларында жиі дауға түседі; кейбіреулер оны Ұлы күрес кітабына Урия Смит енгізген деп уәж айтады, бірақ мұндай уәждер негізсіз. Ол 1840 жылға дейін алып келген пайғамбарлық орындалулардың тізбегі, соның ішінде жұлдыздардың ағуы мен Қараңғы Күн туралы айтып отыр. Ол былай деп жазады: «1840 жылы пайғамбарлықтың тағы бір айрықша орындалуы кең таралған қызығушылық тудырды».

Ол Жосия Литчтің жай ғана адамдық болжамына емес, Киелі кітаптағы пайғамбарлыққа сілтеме жасайды.

Осыдан екі жыл бұрын екінші келуді уағыздаған жетекші қызметшілердің бірі Жозайя Литч Аян 9-тарауға түсіндірме жариялап, Осман империясының құлайтынын алдын ала болжаған еді. Оның есептеулері бойынша, бұл билік 1840 жылдың 11 тамызында құлатылуға тиіс болатын. Белгіленген уақытта Түркия өз елшілері арқылы Еуропаның Одақтас державаларының қорғауын қабылдап, осылайша өзін христиан халықтарының бақылауына тапсырды. Бұл оқиға болжамды дәлме-дәл орындады. Бұл жайы мәлім

болғанда, сансыз көп адамдар Миллер мен оның серіктері қабылдаған пайғамбарлықтарды түсіндіру қағидаттарының дұрыстығына көз жеткізді, әрі Адвент қозғалысына таңғажайып серпін берілді. Білімді әрі беделді адамдар Миллермен бірігіп оның көзқарастарын уағыздап, жариялай бастады, сөйтіп 1840 жылдан 1844 жылға дейін бұл іс тез кең өріс алды.

Урия Смит бізге Аян 14-тараудағы бірінші періште 1798 жылы келгенін айтқан еді, бірақ ол — Аян 10-тараудағы періштенің өзі. Аян 10-тарауда Жоханға періштенің қолынан кішкентай кітапты алып, оны жеу бұйырылады, сонда ол оның аузында тәтті болады. Миллершілердің хабары 1840 жылғы 11 тамызда, Киелі кітап пайғамбарлығының жыл-күн қағидасына сүйеніп, Осман империясының күйреуін екі жыл бойы алдын ала жариялағаннан кейін, тәтті болды. Оқиға дәлме-дәл орындалғанда, олардың уағыздап жүрген хабары аузында тәтті болды.

1840 жылғы 11 тамызда хабар олардың аузына тәтті болды. Жоханға төмен түскен періштенің қолынан кішкене кітапты алуы бұйырылады. Періште 1840 жылғы 11 тамызда төмен түседі, әрі Аян 10-тағы осы періште Аян 14-тегі бірінші періштемен бірдей. Аян 14-тегі періште 1798 жылы, ақырзаман уақытында келеді, бірақ оның хабары 1840 жылы күдіретке ие болады. Эллен Уайт бұл оқиға мәлім болған кезде, қалың жұрт Миллер мен оның серіктері қабылдаған пайғамбарлықты түсіндіру қағидаларының дұрыстығына көз жеткізгенін айтады. 1930-жылдардан бастап, 1919 жылдан басталып, бірақ әсіресе 1930-жылдары, Адвентизм Миллер мен оның серіктері қабылдаған пайғамбарлықты түсіндіру ережелерін — яғни Киелі кітапты зерттеудің proof text әдісін — теріске шығарды.

1843 жылғы кесте және Кідіріс уақыты

Тарихтағы келесі белгілі межелік нүкте — 1843 жылғы кесте; ол 1842 жылдың мамыр айында жасалды. Эллен Уайт былай дейді: «Мен 1843 жылғы кестенің Жаратқан Иенің қолымен басқарылғанын және оған өзгеріс енгізілмеуі керектігін, ондағы сандардың Ол қалағандай болғанын, әрі Оның қолы кейбір сандардағы бір қателікті жауып, жасырып тұрғанын көрдім; сондықтан Оның қолы алынғанға дейін оны ешкім көре алмады». Бұл кесте — 1842 жылдың мамыр айында жасалған пайғамбарлық межелік нүкте. 1842 жылдың маусымында протестант шіркеулері өз есіктерін жаба бастады, және екінші періште келеді.

«Куәліктердің» бірінші томының 21-бетінен: «1842 жылдың маусымында мырза Миллер Мэн штатының Портленд қаласындағы Каско-стрит шіркеуінде өзінің екінші дәрістер топтамасын өткізді. Аз ғана ерекшеліктерді қоспағанда, әртүрлі конфессиялар өз шіркеулерінің есіктерін мырза Миллерге жапты». Эллен Уайт бізге Жетінші күн адвентист христиандары ретінде себептен салдарға қарай пайымдауды үйренуіміз керектігін мәлімдейді. Протестант шіркеулерінің есіктерін жабуына алып келген себеп — осы кестенің енгізілуі болды. Кесте мамыр айында енгізілген кезде, протестант шіркеулері миллериттер адасқан фанатиктер деп шешті.

Келесіде — алғашқы күйініш. «Ұлы айқас» кітабының 393-бетінен:

«1842 жылдың өзінде-ақ осы пайғамбарлықта аянды жазып, оны тақталарға анық етіп түсір, сонда оны оқыған адам жүгіре алсын деген нұсқау Чарльз Фитчке Даниял мен Аян кітаптарындағы аяндарды бейнелеп көрсету үшін пайғамбарлық кесте дайындау туралы ой салған еді». 1844 жылғы 22 қазандағы Ұлы Күйзелістің алдында қайтыс болған Чарльз Фитчті Иеміз осы тарихта пайдаланды. Ол 1842 жылғы мамырда жарық көрген кестені дайындады.

Бұл сызбаның жариялануы Хабаққұқтың әмірінің орындалуы ретінде қарастырылды. Алайда, аянның жүзеге асуында көзге көрінерлік кідірісті ешкім аңғармады. Сол пайғамбарлықтың өзінде де аялдау уақыты көрсетілген. Үміт үзілгеннен кейін, мына Жазба сөздері ерекше мәнді болып көрінді: «Аянның өзіне белгіленген уақыты бар, бірақ ақырында ол сөйлейді де, өтірік айтпайды; ол кешіккендей болса да, оны күт, өйткені ол сөзсіз келеді, кешікпейді. Ал әділ адам сенімі арқылы өмір сүреді.»

Кешігу уақыты — 1844 жылғы 22 наурызда келген алғашқы түңілу. Миллериттер уақытты Киелі кітаптағы есептеу бойынша қолданып, дүниенің соңы 1843 жылы болады деп болжаған еді. Бірақ Жаратқан Ие сол уақытқа дейін келмегендіктен, 1844 жылғы 22 наурызда алғашқы түңілу орнады. Міне, кешігу уақыты деген осы.

Бұл — он қыз туралы астарлы әңгімедегі, Хабаққук 2-тараудағы және Даниял 12-тараудағы кідіру уақыты. Даниял 12:11-де былай делінген: «Күн сайынғы құрбандық жойылатын уақыттан бастап...» Ізашарлар Кловистің вестготтарды жеңуімен 508 жылы пұтқа табынушылықтың тыйылғанын түсінді. Пұтқа табынушылық жойылып, папалық орнатылған кезден бастап (отыз жылдан кейін, яғни 538 жылы), 1290 күн болады. Келесі аятта былай делінген: «Күтіп, мың үш жүз отыз бес күнге жеткен адам бақытты». 508-ге 1335-ті қоссақ, 1843 шығады. «1843 жылға жеткен адам бақытты». 1335 саны кідіру уақытын белгілеп, былай дейді: «Күтіп, 1843 жылға жеткен адам бақытты». Егер сен Эллен Уайт сияқты «күн сайынғы» туралы ізашарлық түсінікті ұстансаң, бұл анық.

Одан әрі айқындау үшін, Ишая 30:18-де былай делінген: «Сондықтан Жаратқан Ие күтеді». Мұнда Жаратқан Ие — он қыз туралы астарлы әңгіменің күйеу жігіті, әрі Ол кідіріп тұр. «Сондықтан күйеу жігіт сендерге рақым көрсету үшін кідіреді, сондықтан сендерге мейірім көрсетуі үшін Ол ұлықталады, өйткені Жаратқан Ие — әділ соттың Құдайы. Оны күткендердің бәрі бақытты». Бұл Даниял 12:12-ге сәйкес келеді: «1335-ке жетіп, күткен адам бақытты». Күйеу жігіт 1844 жылғы 22 наурызда кідіреді. Алғашқы түңілуге жетіп, содан кейін күтуге байланысты бір игілік бар. Сен мұнда жеткенде, күтуің керек. Нені күтіп тұрсың? Хабаққук 2:3-те былай делінген: «Өйткені бұл аян әлі белгіленген уақытқа арналған, бірақ ақырында ол сөйлейді де, өтірік айтпайды; егер кідірсе, оны күт». 1335-ке жетудің игілігі — Жаратқан Ие Түн жарымындағы айқайды жүзеге асыратын осы тарихқа жетудің игілігі.

Түн ортасындағы Айқайға қатысуға әркімге бірдей рұқсат етілмейді. Кейбір адамдар Миллериттермен бірге Иса Мәсіхпен өздерінің жеке тәжірибесінің немесе Құдай Сөзін жеке зерттеуінің арқасында емес, қорқыныштың салдарынан жүрді. Түн ортасындағы Айқай келмей тұрып, Жаратқан Ие бұл бауырластарды қозғалыстан бөліп шығарады. Алғашқы

түңілу — Түн ортасындағы Айқайға дайындайтын үдерістің бір бөлігі. Эллен Уайттың айтуынша, егер біз мұны түсінбесек, төменде жатқан зұлым дүниеге қарай баратын жолдан тайып кетеміз.

Екінші періштенің хабарының қуаттандырылуы

«Ерте жазбалар», 238-беттен: «Екінші періштенің хабарының аяқталуына таяу кезде мен көктен Құдай халқының үстіне төгілген ұлы нұрды көрдім. Бұл нұрдың сәулелері күндей жарқын көрінді, және мен періштелердің: “Міне, күйеу жігіт келе жатыр”, — деп дауыстаған үндерін естідім». Бұл — Түн ортасындағы айқай еді, ол екінші періштенің хабарына күш беруі тиіс болатын. Ізашарлар бірінші періштенің хабары 1798 жылы келгенін, бірақ 1840 жылы Осман империясының күйреуімен оған күш берілгенін түсінді. Барлық хабарлар тарихтың белгілі бір сәтінде келіп, содан кейін күш алады. Екінші періштенің хабары 1844 жылғы 22 наурызда, протестанттық шіркеулер Миллершілердің хабарына есіктерін жапқан кезде, келеді. Түн ортасындағы айқай екінші періштенің хабарына күш береді. Үшінші періштенің хабары 1844 жылғы 22 қазанда келеді және оған Аян 18-тараудағы күдіретті періште қосылған кезде күш беріледі. Әрбір хабар тарихта келеді де, содан кейін күш алады. Мұны түсіну маңызды.

Түн ортасындағы айқай екінші періштенің хабарына күш берді. Көңілдері түскен киелілерді оятып, оларды алдарындағы ұлы іске даярлау үшін көктен періштелер жіберілді. Ең дарынды адамдар бұл хабарды алғашқылардың бірі болып қабылдаған жоқ. Уильям Миллер бұл хабарды алғаш болып қабылдаған жоқ; керісінше, оны ең соңында қабылдады. Ол бұл хабарды түсінуде ең дарындысы болды, ал Самуэл Сноу оны алғаш болып қабылдады. Бұрын осы істе басшылық еткендер бұл хабарды қабылдап, айқайдың күшеюіне жәрдемдесуде ең соңында болды. Тарихи тұрғыдан алғанда, Түн ортасындағы айқай хабарын қабылдаған ең соңғы адам Уильям Миллер болды.

«Ұлы күрестен», 376:

Түн ортасындағы Айқайдың қуаттануы кезінде шамамен 50 000 адам шіркеулерден шығып кетті. Миллердің еңбегі шіркеулерді нығайтуға бейім болғандықтан, әуелде ол ілтипатпен қабылданды; бірақ қызметшілер мен діни жетекшілер Адвент іліміне қарсы шешім қабылдап, осы тақырыптағы бүкіл қозғалысты басып тастауды қалаған кезде, олар оған мінбеден қарсы шығып, өз мүшелерін екінші келу туралы уағыздарды тыңдау артықшылығынан, тіпті қауымдық жиналыстарда өз үміттері туралы айту мүмкіндігінен де айырды.

Бүгінде шіркеуде, тіпті жекеменшік үйлерде де осы хабардың уағыздалуына тыйым салатын Адвентистік шіркеудегі жетекшілер мұнда Миллерит қозғалысында алдын ала бейнеленген.

Сенушілер өздерін зор сынақ пен абыржу жағдайында тапты. Олар өз шіркеулерін жақсы көрді және олардан бөлінуге құлықсыз болды, бірақ Құдай Сөзінің куәлігі тұншықтырылып, пайғамбарлықтарды зерттеуге деген құқықтарының теріске шығарылғанын көргенде, Құдайға деген адалдық өздерін бағынуға тыйым салатынын

сезінді. Құдай Сөзінің куәлігін сыртқа тебуге ұмтылғандарды Мәсіх шіркеуін құраушылар деп санауға болмайтын еді. Сондықтан олар өздерінің бұрынғы діни бірлестіктерінен бөлінуді орынды деп білді. 1844 жылдың жазында шамамен 50 000 адам шіркеулерден шықты.

Миллердің түсінігі және шынайы түн ортасындағы айқай

Элдер Дэмстигтің «Foundation of Seventh-day Adventist Message and Mission» кітабында айтылғандай, Миллер Даниял 8:14-тегі және Аян 14-тараудағы бірінші періштенің жариялануын Түн ортасындағы айқай — «Міне, күйеу жігіт келе жатыр» — деп санады. Ол бұл хабар Мәсіхтің екінші рет келуін айқындап тұр деп сенді. Миллер бүкіл тарихты Түн ортасындағы айқай деп түсінді, бірақ Эллен Уайт Түн ортасындағы айқайдың белгілі бір нақты сәтте жүзеге асқанын мәлімдейді. Сэмюэл Сноу өз баяндамасын «The True Midnight Cry» деп атады, мұндағы мақсаты Түн ортасындағы айқай жалпы хабар болды деген миллериттік ілімнен оны ажырату еді.

Ең руханилары хабарды алдымен қабылдады, ал бұрын осы істе жетекшілік еткендер оны қабылдап, үндеуді күшейтуге жәрдемдесуде ең соңғылардың қатарында болды. 1833 жылдан бастап осы іске басшылық еткен Уильям Миллер 1844 жылдың тамызында Жарымтүнгі Айқай хабары келгенде, онымен күрделі түрде арпалысты. Ол шіркеулерден бөліну мәселесіне қатысты сенімсіз болды және көптеген жылдар бойы Жарымтүнгі Айқай туралы өзге бір түсінікті үйретіп келген еді.

Уильям Миллер былай деп жазды:

«Мен Иеміздің келетін белгілі бір күніне ешқашан нық сенімді болған емеспін, өйткені ешбір адам күнін де, сағатын да біле алмайды деп сендім. Менің барлық жарияланған дәрістерімде, мұны титулдық беттен көруге болады, 1843 жыл шамасында деп көрсетілген. Мен барлық ауызша дәрістерімде тыңдаушыларыма үнемі: егер менің есептеуімде қате болмаса, мерзімдер 1843 жылы аяқталады, бірақ ақырзаманның одан да бұрын келуі мүмкін емес деп айта алмаймын, сондықтан олар әрдайым дайын болуы керек, деп айтатынымын. 1842 жылы кейбір бауырластар үлкен нықтықпен дәл сол жылды уағыздап, мені «егер» деген сөзді қосқаным үшін айыптады.»

1842 жылдың мамыр айында 1843 жылғы кесте жарияланды, және бауырластар Миллерге өз баяндамасынан «егер» деген сөзді алып тастауды айтты.

Миллер сөзін жалғастырып былай деді: «Қоғамдық баспасөз де менің Иеміздің келуі үшін нақты бір күнді — сәуірдің жиырма үшінші жұлдызын — белгілеп қойдым деп жариялаған еді. Сондықтан сол жылдың желтоқсанында, есептеуімде ешбір қателік көре алмағандықтан, мен 1843 жылғы 21 наурыз бен 1844 жылғы 21 наурыздың аралығында Иеміз келеді деген сенімімді жарияладым». Миллер жетінші айдың оныншы күні туралы қорытындыға әлдеқашан келген болатын, әрі Самуэл Сноу осы қорытындыны Түн ортасындағы айқайды жариялау үшін пайдаланудан көп бұрын, Миллер бұл жөнінде жазған еді. Самуэл Сноудың 1844 жылғы 22 қазанды айқындау үшін қолданған қисынын

кұрастыруға Жаратқан Ие пайдаланған адам Миллердің өзі болды.

Миллер былай деп жазды: «1843 жыл ішінде баспасөз және кейбір мінберлер мені және менімен байланысы барларды аса қатал айыптауларға ұшыратты. Біздің ниеттерімізге шабуыл жасалды, ұстанымдарымыз бұрмаланып көрсетілді, мінез-құлқымыз жалаға ұшырады». Уақыт өтіп, 1844 жылғы 21 наурыз да Иеміздің келуінсіз өтті. Көңіл қалушылық зор болды, және көпшілік енді олармен бірге жүрмеді. Осыған дейін, 1840 жылдан бастап, Миллериттердің саны шамамен 200 000 деп есептелген еді, бірақ осы кезге қарай тек 50 000-ы ғана қалды.

Миллер былай деп жалғастырды: «Бұған дейін, 1843 жылдың күзінде, менің кейбір бауырластарым шіркеулерді Бабыл деп атай бастап, адвентистердің олардан шығуы олардың міндеті екенін уағыздай бастады. Бұған мен қатты қайғырдым. Мұның салдары өте жаман болып қана қойған жоқ, мен мұны Құдай Сөзін бұрмалау, Жазбаларды теріс қолдану деп санадым». Миллер екінші періштенің хабарымен арпалысты, бұл оған нағыз Түн ортасындағы Айқай хабарын қабылдауды одан бетер қиындатты. Бұл іс-тәжірибе кең тарады, ал шіркеулер оларға есіктерін жапты; соның салдарынан жаулық туып, адвентистердің көпшілігі өз шіркеулерінен бөлініп қалды.

Жарияланған мерзімі өтіп кеткеннен кейін, Миллер нақты кезеңге қатысты өз көңілінің қалғанын мойындады, бірақ сенімін сақтап қалды. Ол 1844 жылдың жазы бойы Батыста Жетінші Ай қозғалысына дейін өз еңбектерін жалғастырды. Ол бұл қозғалысқа, тек он сегіз ай бұрын сол айға нұсқайтын Мұсаның Заңындағы рәсімдер туралы жазылған бір хаттан басқа, ешқандай қатысқан жоқ. Ол бұл тақырыптардың осылай қолданылатынын да, мұндай дәлелдерге сенудің құтқарылудың сынағына айналатынын да күткен жоқ. Ол 1844 жылғы 22 қазаннан екі-үш апта бұрынға дейін бұл қозғалыспен ешқандай ортақтастығы болған жоқ. 1844 жылғы 6 қазанда Хаймсқа жазған хатында Миллер былай деп жазды: «Мен жетінші айда бұрын ешқашан көрмеген даңқты көріп отырмын... Енді, Иеміздің есімі мадақталсын, мен Жазбалардан бұрыннан бері тілеумен болған, бірақ бүгінге дейін көрмеген бір сұлулықты, үйлесімділікті, сәйкестікті көріп отырмын. Жаным, Иеге шүкір айт. Сноу бауырлас, Сторрс бауырлас және басқалар, көзімді ашудағы қызметтері үшін баталы болсын. Мен үйге дерлік жеттім. Даңқ, даңқ, даңқ, даңқ».

Кейін Миллер «Түн ортасындағы айқайды» қайта қарап, оны фанатизм деп атады. Дамстегт Сноудың «Түн ортасындағы айқай» хабарының негізгі сұлбасын Миллердің бұрынғы еңбегінен алғанын атап өтеді.

Сноудың 1844 жылғы наурызда жарияланған есептеулері 1844 жылғы 12–17 тамыздағы Эксетер лагерлік жиналысына дейін көп назар аудартқан жоқ. Сол жерде оның Мәсіхтің қайта оралуының нақты күні туралы тұжырымы көптеген миллериттерді қозғап, олардың миссионерлік қызметін шарықтау шегіне жеткізді. Олардың осыған берген жауабы Жетінші ай қозғалысы деген атқа ие болды. Миллерит басшылары әуелде күмәнмен қарағанымен, күтілген оқиғадан бірнеше апта бұрын олар қозғалысқа қосылып, Сноудың көзқарастарының басылып, қолдау табуына жол берді.

Түн ортасындағы айқай және оның салдары

Эллен Уайттың алғашқы аяны Құдай халқының көкке бастайтын жолда келе жатқанын көрсетеді; олардың артында «Түн ортасындағы айқай» деп аталған жарық бар еді. Самуэль Сноу ұсынған хабарды түсіну қажет. 1842 жылдың мамырында 300 уағызшы үшін 300 кесте басылып шығарылды. 1844 жылғы 22 наурызға қарай, алғашқы түңілуден кейін, кесте шетке ысырылып, көптеген адамдар қозғалыстан шығып кетті. Қалғандары күтуге тиіс болды. Эксетердегі шатырлы жиында Сноу Жаратқан Иенің 1844 жылғы 22 қазанда, Татуласу күнінде келетінін көрсетті. Бұл оларды осы хабарды жариялауға итермеледі.

Жозеф Бейтс Эксетердегі лагерьлік жиналыстан кейін пойыз вагондарының арасымен өтіп бара жатқанында, «Міне, күйеу жігіт келе жатыр!» деп қайталап жатқан дауыстарды естігенін баяндады. Бұл қозғалыс екі айдың ішінде бүкіл Америка Құрама Штаттарын шарпып өтіп, 1844 жылғы 22 қазандағы Ұлы түңілуге алып келді.

Дамстигт Хаймс пен Миллер қатысқан 1844 жылғы 28–29 желтоқсандағы Адвентистердің Лоу-Хэмптон конференциясы туралы пікір білдіреді. Хаймс әулиелерді жұбатуға, христиан әлемін оятуға және күнәкарларға құтқарылуды жариялауға үндеді. Бірнеше аптадан кейін «Advent Press» қайтадан шыға бастады, ал Хаймс құтқарылу есігінің ашық екенін мәлімдеді. Миллер біртіндеп жабық есік туралы шектен шыққан тұжырымнан бас тартып, Түн ортасындағы айқайға қатысты өзінің бастапқы көзқарасына қайта оралды. Сол айдың өзінде Эллен Уайт өзінің алғашқы аянын көрді; онда Түн ортасындағы айқайды қабылдамайтындардың жолдан құлап түсетіні көрсетілді. Бұл аян, кім болса да, Уильям Миллер үшін де соншалықты арналды.

Уильям Миллердің соңғы сынағы мен мұрасы

Ерте Жазбалар, 257-беттен:

Содан кейін менің назарым Уильям Миллерге аударылды. Ол абыржыған күйде көрінді, әрі өз халқы үшін мазасыздық пен қайғыдан еңсесі түскен еді. 1844 жылы біріккен және сүйіспеншілікте болған топ өз сүйіспеншілігін жоғалтып, бір-біріне қарсы шығып, суып кеткен, кері шегінген күйге түсіп бара жатты. Ол мұны көрген кезде, қайғы оның күшін сарқып жатты. Мен жетекші адамдардың оны бақылап жүргенін, әсіресе Джошуа Хаймсты, және оның үшінші періштенің хабарын қабылдап қоюынан қорқып жүргендерін көрдім.

Осы мәнмәтінде үшінші періштенің хабары — сенбі күні. Миллер көктен түскен нұрға бет бұрған кезде, әлгі адамдар оның ойын одан бұрып әкетудің амалын құратын. Адамдық ықпал оны қараңғылықта ұстап, ақиқатқа қарсы тұрғандардың арасындағы оның ықпалын сақтап қалды. Ақырында Миллер көктен түскен нұрға — сенбі күніне қарсы үн көтерді. Ол өзінің түңілуін түсіндіріп, өткенге нұр мен даңқ түсірер хабарды қабылдамай қалды. Ол Құдайдікіне емес, адамдық даналыққа сүйенді. Еңбек пен жастың салмағынан қажығандықтан, ол өзін ақиқаттан тыйғандардай дәрежеде жауапты емес еді. Күнә солардың мойнында. Егер Миллер үшінші періштенің нұрын көре алған болса, көп нәрсе

түсіндірілген болар еді. Бірақ бауырластары оған соншалықты терең сүйіспеншілік білдіргендіктен, ол өзін олардан ешқашан ажырата алмаймын деп ойлады. Құдай оның өлімнің билігіне түсуіне жол берді де, оны ақиқаттан тайдырғандардан жасырып, қабірге жасырды. Мұса Уәде етілген жерге кірер алдында қателесті; сол сияқты, Миллер де көктегі Қанаханға енер шағы таяғанда қателесті. Оны бұған басқалар итермеледі; соның есебін де солар береді. Бірақ періштелер Құдайдың осы қызметшісінің асыл тозаңын күзетіп тұр және ол соңғы кернейдің үнімен қайта шығады.

Қорытынды: Бүгінгі күнге арналған сабақтар

Қорытындылай келе, Уильям Миллер дүниенің ақырындағы Жетінші күн адвентистерінің бейнесін білдіреді. Эллен Уайттың алғашқы аяны өз дәуірінен гөрі біздің уақытымызға көбірек қатысты. Дүниенің ақырында Жетінші күн адвентистері Түн ортасындағы айқайдың нұрын қабылдамай тастайды. Түн ортасындағы айқайдың нұры осы тарихты түсіну арқылы ғана ұғыныла алады. Алғашқы түңілу Миллершілер қозғалысын онда теріс себептермен болғандардан тазартты және халықты оларды Ең Киелі Орынға алып кіретін сыналуды тәжірибесіне дайындады. Алғашқы түңілуге жеткендер тек 1844 жылғы 22 қазанды күтсе ғана жарылқанған болады. Бұл уақытты Құдай Өзі Ең Киелі Орынға жинайтын халықты қалыптастыру үшін белгілеген. Түн ортасындағы айқайды қабылдамай, жолдан құлап түсу — осы бүкіл тарихты теріске шығару.

Уильям Миллер үш қателік жасады, ал біз әрдайым үш сынақ арқылы сыналамыз. Оның бірінші қателігі — 1844 жылдың желтоқсанында Түн ортасындағы жар салуды қабылдамауы болды. Екінші қателігі — Құдайдың орнына адамдарға құлақ асуы еді, бұл оны үшінші қателікке: сенбілік күнді қабылдамауға алып келді. Дүниенің ақырында Жетінші күн адвентистері өз жетекшілеріне құлақ асқандықтан, Түн ортасындағы жар салудың тарихын және ежелгі соқпақтарға қайта оралуға шақыруды қабылдамай қояды. Осылайша олар өздерін аңның таңбасына дайындайды, Миллердің үш сатылы сыналудың үдерісін қайталап, ал ол Түн ортасындағы жар салудың хабары мен тарихына қалай қарайтындарынан басталады.

Бірінші күйзелістен екінші күйзеліске дейінгі тарихты қамтитын пайғамбарлықтар тек екеу ғана: 2300 күн («Аян кешіксе де, соны күт») және 2520. 2520-ны теріске шығару — Түн ортасындағы Айқайды теріске шығару. Түн ортасындағы Айқайды теріске шығару — төмендегі зұлым дүниеге қарай барар жолдан құлап түсу.

Біз бұған келесі баяндамада толығырақ тоқталамыз.